

7

**Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
Alviina Alametsän toivomusponnosta mielenterveystaitoja vahvistavan koulutuksen pilotoinnista yläasteikäisille nuorille**

HEL 2020-012237 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Alviina Alametsän toivomusponnosta mielenterveystaitoja vahvistavan koulutuksen pilotoinnista yläasteikäisille nuorille:

Hyvinvointitaidot nähdään keskeisenä osana oppimista ja koulunkäyntiä, jolloin koulussa ei ole mielekästä erottaa hyvinvointitaitojen edistämistä opetuksesta irralliseksi kokonaisuudeksi. Hyvinvoinnin opettamisen tavoitteet ovat olemassa opetussuunnitelmassa sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Koulun vuosittaiset toimenpiteet suunnitellaan ja kirjataan koulun toimintasuunnitelmaan sekä oppilashuoltosuunnitelmaan ja niiden toteutumista arvioidaan lukuvuoden päätteeksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden kehittämisohjelmassa suunnitellaan koko kaupunkitasoisesti lasten ja nuorten mielenterveyden edistämistä. Mielenterveyden palveluketjumallinnuksella on tarkoitus vahvistaa koulun roolia ennaltaehkäisyssä ja riskitekijöiden tunnistamisessa. Myös kiusaamisen vastainen ohjelma edistää mielenterveyttä ehkäisemällä kiusaamista, häirintää ja yksinäisyyttä.

Hyvinvointia halutaan usein edistää valistuksen näkökulmasta. Tämä ei kuitenkaan ole tehokkain tapa etenkin nuorten kanssa työskennellessä. Nuoret itse eivät koe mielekkääksi luento- ja oppikirjamaista käsittelyä mielenterveysasioissa. Nuoret kaipaavat henkilökohtaista kohtaamista, kuuntelemista, toiminnallisuutta ja asioiden käsittelyä osana kouluarkea. Yksi kuormittava tekijä kouluarjessa ovat erilliset ja arjesta irralliset koulutukset. Yhteisöllisessä oppilashuollossa suunnitellaan, miten hyvinvointitaitoja toteutetaan ja kehitetään kouluissa. Luontevinta on sisällyttää mielenterveystaitoja vahvistavia teemoja eri oppiaineisiin toiminnallisia menetelmiä hyödyntäen.

Kouluilla on hyvät mahdollisuudet hyvinvoinnin systemaattiseen ja kokonaisvaltaiseen tukemiseen. Kouluilla on jo pitkään ollut käytössä erilaisia tunne- ja vuorovaikutusohjelmia kuten Askeleittain, Friends ja Hyvän mielen koulu -ohjelmat, joihin kuuluu myös mielenterveystaitoja vahvistavia sisältöjä.

Toimialalla on myös käynnissä Resetti-koulutuskonseptointi. Resetti on kokeilutoimintaa, jossa kehitetään lapsen ja nuoren kasvua ja hyvinvointia tukevaa ryhmätoiminnan ja perheluokan mallia. Toiminnalla tuetaan oppilaita haastavissa kehitysvaiheissa yhteisen jäsentämisen, konkreettisten suunnitelmien, taitojen opetteluun ja oppilaiden läheisten aikuisten tiivistetyn yhteistoiminnan avulla. Henkilöstön systemaattiset koulutukset on tarkoitus käynnistää syyslukukaudella 2021.

Perusopetuksen opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön hyvinvointiosaamisen kehittäminen on yksi painopistealue. Oppilashuoltohenkilöstöä on jo koulutettu lyhytterapeuttisiin mielenterveyshoitoihin. Opettajien hyvinvointiosaamista on lisätty mm. Resetti-koulutuksella ja Mima - Mielenterveystaitoja maahan muuttaneille oppilaille -koulutuksella.

Osa kouluista on osallistunut tai parhaillaan osallistuu Hyvinvoinnin juurilla kouluyhteisöjen arjessa —valmennukseen, joka on yhteisövalmennusmalli perusopetuksen yhteisöllisen hyvinvointityön tueksi. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, perusopetuksen oppilashuolto ja Curiosa ovat yhdessä kehittäneet kouluyhteisön hyvinvointityötä tukevan valmennusmallin, jota ohjaa pyrkimys luoda kouluista sellaisia yhteisöjä, joissa kaikki lapset ja nuoret voivat kokea turvallisuutta, osallisuutta ja arvostusta.

Toimialan asiantuntijat ovat perehtyneet tarjolla oleviin mielenterveyttä edistäviin koulutuksiin ja keskustelleet aiheen parissa työskentelevien asiantuntijoiden sekä nuorten kanssa. Asiantuntijoiden arvion mukaan mielenterveystaitoja vahvistavan koulutuksen pilotointi ei tuo mitään lisäarvoa opetussuunnitelman toteuttamiseen ja kouluissa jo tehtävään yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön. Lisäksi tarjolla olevan koulutuksen koulutuskustannukset jo yhden peruskoulun henkilöstön kouluttamiselle muodostuisivat suuriksi hinta-arvion ollessa noin 3 300 euroa. Nuoret itse korostivat hyvinvoinnin merkitystä osana opintoja ja kouluarkea.

Koronaepidemian aikana lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteet ovat tulleet esille. Toimialalla on seurattu aktiivisesti hyvinvoinnin tilastoja ja tunnistettuun hyvinvointivajeeseen on suunnitteilla toimenpiteitä. Hyvinvointitietoa tullaan keräämään systemaattisesti kaikissa kouluissa samalla tavalla Koulun hyvinvointiprofiilia käyttäen. Näin saadaan kokonaiskäsitys hyvinvoinnin tilasta ryhmän, koulun ja koko kaupungin tasolla. Tulosten pohjalta suunnitellaan myös tarvittavia toimenpiteitä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että mielenterveyden edistämiseen liittyviä teemoja pidetään yllä ja jo käytössä olevia ohjelmia käytetään systemaattisesti kouluissa osana opetusta. Lautakunta ei katso tarpeelliseksi erillistä mielenterveystaitoja vahvistavan koulutuksen pilotointia, koska kouluissa on jo tartuttu mielenterveystaitojen

vahvistamiseen kokonaisvaltaisesti ja panostettu henkilöstön hyvinvointiosaamisen kehittämiseen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnalta lausuntoa 31.5.2021 mennessä Alviina Alametsän toivomusponnosta, jossa esitetään, että Helsingin kaupunki selvittää mielenterveystaitoja vahvistavan koulutuksen pilotointia yläasteikäisille nuorille, konsultoiden samalla aiheen parissa työskenteleviä ja asiantuntijatahoja.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Roponen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi
Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi
Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889
heidi.halkilahti(a)hel.fi

Liitteet

1 Alviina Alametsän toivomusponsi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano